

Javne nabavke

Odabir dobavljača

SADRŽAJ

- [Širi kontekst](#)
- [Lična situacija dobavljača – razlozi za isključenje, „samostalna rehabilitacija“, Evropska jedinstvena dokumentacija o nabavci](#)
- [Kriterijumi u fazi odabira – opšti uslovi](#)
- [Primena kriterijuma u fazi odabira – podobnost za obavljanje stručne delatnosti, ekonomsko i finansijsko stanje, tehnička i/ili stručna sposobnost](#)
- [Nedostajući ili nepotpuni dokazi](#)
- [Uži izbor](#)
- [Zvanični spiskovi](#)
- [Strategija za odabir dobavljača](#)
- [Komunalne delatnosti](#)
- [Dodatne informacije](#)

Objavlivanje odobrila Karen Hill, rukovodilac programa SIGMA

Širi kontekst

Bitno je da se javni naručilac postara da će zaključiti ugovor sa dobavljačem sposobnim da izvrši i sprovede ugovor. Stoga će javni naručilac možda želeći da proveriti, primera radi, prikladnost dobavljača u smislu ispunjenosti osnovnih zakonom propisanih uslova, kao i njegova finansijska sredstva, iskustvo, veštine i tehničke resurse. Javni naručilac će iz postupka javne nabavke isključiti dobavljače koji ne prođu ovaj vid provere. Ovaj proces se naziva postupkom odabira ili kvalifikacije.

Odabir dobavljača najčešće podrazumeva dve odvojene faze. Kao prvo, javni naručilac utvrđuje postojanje razloga za isključenje dobavljača iz učešća u postupku. Javni naručilac potom razmatra da li dobavljači koji nisu isključeni ispunjavaju odgovarajuće uslove za odabir u svojstvu ponuđača. Odabrani dobavljači se potom pozivaju da podnesu ponude, pregovaraju ili učestvuju u dijalogu. Kod otvorenih postupaka ocenjuju se ponude koje su oni već dostavili.

Odabir dobavljača predstavlja proces ocenjivanja i odlučivanja o tome koji dobavljači su kvalifikovani za ispunjenje ugovora. Taj proces se mora sprovesti uz primenu objektivnih, nediskriminatorskih i transparentnih kriterijuma za odabir, koje javni naručilac utvrđuje unapred i o kojima obaveštava dobavljače.

Direktivom o javnom sektoru („Direktiva“)¹ značajno se ograničava diskreciono pravo javnog naručioca u ovoj oblasti, budući da se u njoj (1) navode kriterijumi za odabir za koje se javni naručilac može opredeliti, (2) predstavljaju dokazi ili reference koje javni naručilac može da zahteva od dobavljača da bi se uverio da su utvrđeni kriterijumi za odabir ispunjeni i (3) propisuju opšta pravila u pogledu postupka odabira.

Cilj Direktive je takođe i da se obezbedi da postupak odabira ne pruža javnim naručiocima prilike za prikrivanje diskriminacije, kao i da se njime dobavljačima daju pravične prilike za učestvovanje. Glavni cilj je da se obezbedi da trgovina unutar Zajednice ne bude ograničena i da se poštuju načela Ugovora² o slobodi pružanja usluga i slobodi poslovnog nastana.

Javni naručilac može da primenjuje samo sledeće kriterijume u cilju utvrđivanja da li je određeni dobavljač kvalifikovan da ispuni konkretan ugovor:

- lična situacija dobavljača
 - obavezni razlozi za isključenje
 - opcioni razlozi za isključenje
- podobnost za obavljanje stručne delatnosti
- ekonomsko i finansijsko stanje
- tehnička i/ili stručna sposobnost.

¹ Direktiva 2014/24/EU o javnim nabavkama i stavljanju van snage Direktive 2004/18/EZ od 26. februara 2014.

² Ugovor o funkcionisanju Evropske unije – prečišćena verzija Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, *Službeni list Evropske unije (SLEU)*, C 326, 26. oktobar 2012. U ovom Informativnom dokumentu o javnim nabavkama „UFEU“ odnosno „Ugovor“.

Lična situacija dobavljača

Obavezni razlozi za isključenje: Javni naručilac je dužan da iz postupka dodele ugovora isključi dobavljača za koga je poznato da je pravosnažno osuđen za sledeća krivična dela:

- učestvovanje u zločinačkoj organizaciji
- korupcija
- prevara
- krivična dela terorizma ili krivična dela vezana za terorističke aktivnosti
- pranje novca i finansiranje terorizma
- rad dece i drugi vidovi trgovine ljudima.

Razlozi za isključenje vezani za nepoštovanje obaveza plaćanja poreza i doprinosa za socijalno osiguranje mogu biti obavezni i opcioni.

Kao prvo, javni naručilac je dužan da iz učestvovanja u postupku javne nabavke isključi dobavljača umešanog u predmet u kome je konačnom upravnom ili sudskom odlukom utvrđeno da je došlo do kršenja obaveze plaćanja poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje (obavezni razlozi za isključenje).

Kao drugo, javni naručilac može isključiti ili ga država članica može obavezati da isključi dobavljača ako javni naručilac može da odgovarajućim sredstvima dokaže da je dobavljač o kome je reč prekršio svoje obaveze vezane za plaćanje poreza i doprinosa za socijalno osiguranje (opciona razlozi za isključenje, koje država članica može učiniti obaveznim). Bez obzira na napred navedeno, ovaj razlog se više ne primenjuje u slučaju da je dobavljač izmirio svoje obaveze ili je zaključio obavezujući sporazum u cilju izmirenja dospelih obaveza. Takođe je neophodno da sva pripisana kamata i sve kazne takođe budu plaćeni.

Opcioni razlozi za isključenje: Javnom naručiocu je dopušteno da iz učešća u postupku javne nabavke isključi dobavljača pod sledećim uslovima:

1. Ako je javni naručilac u stanju da odgovarajućim sredstvima dokaže da je došlo do kršenja odgovarajućih obaveza vezanih za pravo zaštite životne sredine, socijalne zaštite i radno pravo propisanih pravom Evropske unije, domaćim pravom, kolektivnim ugovorom ili odredbama međunarodnog prava životne sredine, socijalne zaštite i radnog prava.
2. Ako je dobavljač nesposoban za plaćanje ili ako je nad njim pokrenut stečajni ili postupak likvidacije; ako njegovom imovinom upravlja likvidacioni upravnik ili sud; ili ako se dobavljač nalazi u bilo kojoj analognoj situaciji u skladu sa odredbama domaćih zakona ili propisa.
3. Ako je javni naručilac u stanju da odgovarajućim sredstvima dokaže da je dobavljač kriv za ozbiljnu povredu profesionalnih obaveza koja dovodi u pitanje njegov integritet.
4. Ako javni naručilac ima verodostojne naznake na osnovu kojih može da zaključi da je dobavljač sklopio sporazume sa drugim dobavljačima sa namerom da naruši tržišnu konkurenciju.
5. Ako sukob interesa ne može delotvorno ukloniti merama manje invazivnim od mere isključenja dobavljača.
6. Ako se narušenost tržišne konkurencije izazvana ranijom uključenošću dobavljača u pripremu postupka javne nabavke ne može delotvorno ukloniti merama manje invazivnim od mere isključenja dobavljača.

7. Ako dobavljač pokaže značajne ili postojeane nedostatke tokom sprovođenja ključnih zahteva iz prethodnog javnog ugovora ili ugovora o koncesiji čija je posledica bio prevremeni raskid tog prethodnog ugovora, naknada štete ili slične uporedive situacije.
8. Ako je dobavljač kriv za ozbiljno pogrešno predstavljanje činjenica pri dostavljanju podataka neophodnih za utvrđivanje odsustva razloga za isključenje ili ispunjenosti kriterijuma za odabir, ako je prikrio takve informacije ili ako nije u stanju da dostavi dokumentaciju koju javni naručilac zahteva radi potkrepljenja takvih informacija.
9. Ako je dobavljač nastojao da na nedozvoljen način utiče na postupak donošenja odluka javnog naručioca ili da dođe u posed poverljivih informacija koje mu mogu omogućiti nedozvoljenu prednost u postupku javne nabavke.

Domaćim pravom se može prepisati obaveznost pojedinih ili svih napred navedenih razloga za isključenje.

Šta je to „samostalna rehabilitacija“? Direktivom se uvode mere „samostalne rehabilitacije“. Dobavljači koji se nađu u situaciji u kojoj su isključeni iz postupka javne nabavke mogu sprovesti mere kojima će otkloniti posledice krivičnih dela ili neadekvatnog postupanja u cilju sprečavanja nastanka takvog postupanja u budućnosti.

Shodno tome, dobavljači mogu dostaviti dokaze na osnovu kojih se može utvrditi da su mere koje su primenili dovoljne da se utvrdi njihova pouzdanost, bez obzira na postojanje relevantnih dokaza za isključenje. Primera radi, dobavljač bi trebalo da dokaže da je platio ili pokrenuo postupak plaćanja štete nastale usled krivičnog dela, da je temeljno razjasnio činjenice i okolnosti sarađujući sa istražnim organima, kao i da je preduzeo konkretne tehničke, organizacione i kadrovske mere u cilju sprečavanja krivičnih dela u budućnosti.

Ako javni naručilac smatra da su opisane mere samostalne rehabilitacije nedovoljne da se dokaže pouzdanost predmetnog dobavljača, taj dobavljač bi trebalo da od javnog naručioca dobije izjavu u kojoj se navode razlozi iz kojih se preduzete mere ne smatraju dovoljnim da se spreči isključenje tog dobavljača.

Samostalna rehabilitacija nije na raspolaganju javnim naručiocima koji su iz učešća u postupku javne nabavke ili dodele koncesije isključeni pravosnažnom presudom tokom perioda isključenja utvrđenog tom presudom (u pojedinim državama članicama, isključenje iz učešća u postupku javne nabavke može predstavljati dodatnu sankciju u krivičnim presudama). Ovo ograničenje se, međutim, primenjuje samo u državama članicama u kojima je takva presuda postala pravosnažna.

Šta je to Evropska jedinstvena dokumentacija o nabavci? Radi pojednostavljenja i ograničenja administrativnih opterećenja, Direktivom je uvedena Evropska jedinstvena dokumentacija o nabavci (*European Single Procurement Document*, ESPD). Ova dokumentacija je ažurirana samostalnom izjavom dobavljača u kojoj se navode preliminarni dokazi i koja menja potvrde koje izdaju državni organi i treća lica o tome da dobavljač:

- nije ni u jednoj od situacija u kojoj dobavljač može ili mora biti isključen (usled primene obaveznih i opcionih razloga za isključenje); u slučaju da je dobavljač preduzeo mere samostalne rehabilitacije, trebalo bi da dostavi informacije o tim merama;
- ispunjava relevantne kriterijume za odabir koje je utvrdio javni naručilac;
- ispunjava, tamo gde je to prikladno, objektivna pravila i kriterijume utvrđene u svrhu uvršćivanja u uži izbor.

Shodno tome, ESPD bi trebalo da se sastoji od formalne izjave dobavljača o tome da ne važe relevantni razlozi za isključenje i/ili da su ispunjeni relevantni kriterijumi za odabir. Ovom dokumentacijom bi trebalo da se (1) pruže relevantne informacije koje zahteva javni naručilac, (2) navede koji je državni organ ili treće lice odgovorno za izdavanje dokumenata kojima se ove

informacije potkrepljuju, (3) predstavi formalna izjava o tome da će dobavljač biti u stanju da na zahtev i bez odlaganja dostavi takvu prateću dokumentaciju, i (4) navedu informacije, poput adrese baze podataka na internetu, identifikacionih podataka, i, prema potrebi, neophodne izjave o saglasnosti za korišćenje tih podataka, koje javni naručilac može da upotrebi da prateće dokumente neposredno pribavi pristupanjem bazi podataka.

U slučaju da se dobavljač pouzda u resurse drugih subjekata, ESPD bi trebalo da sadrži informacije o tim subjektima.

Evropska komisija je objavila standardni obrazac ESPD koji bi trebalo da se koristi za sve javne nabavke obuhvaćene Direktivom. Kada je reč o postupcima ispod finansijskih pragova propisanih Direktivom, države članice mogu da propišu korišćenje ESPD ili utvrde sopstvene vrste izjave koje su dobavljači dužni da dostave. Evropska jedinstvena dokumentacija o nabavci se može upotrebiti i više puta pod uslovom da su informacije u njoj i dalje važeće i tačne. Od aprila 2018. godine ESPD će morati da se priprema i dostavlja isključivo u elektronskom obliku.

Koji se dokazi mogu zahtevati od dobavljača u cilju dokazivanja da se na njih ne primenjuju obavezni ili opcioni razlozi za isključenje? U skladu sa načelom transparentnosti, javni naručilac u obaveštenju o nadmetanju mora da navede obavezne ili opcione razloge za isključenje koji će se primenjivati i koje informacije dobavljači moraju da dostave da bi dokazali da ne spadaju u slučajeve koji opravdavaju isključenje.

Javni naručilac je u trenutku dostavljanja zahteva za učestvovanje ili ponuda dužan da prihvati ESPD kao preliminarni dokaz odnosno kao zamenu za potvrde koje izdaju državni organi ili treća lica i kojima se potvrđuje da se na dobavljača ne primenjuju obavezni ili opcioni razlozi za isključenje i da on ispunjava relevantne kriterijume za odabir.

Pre nego što dodeli ugovor, javni naručilac bi trebalo da zahteva od ponuđača kome je odlučio da dodeli ugovor da dostavi ažuriranu prateću dokumentaciju kojom se potvrđuje odsustvo razloga za isključenje i ispunjenost kriterijuma za odabir.

Bez obzira na to, javni naručilac može od ponuđača i kandidata u bilo kom trenutku tokom postupka javne nabavke da zahteva da dostave celokupnu ili delimičnu prateću dokumentaciju ukoliko je to neophodno za pravilno vođenje postupka. Ovaj uslov se može propisati, na primer, u restriktivnom postupku ili drugim postupcima u kojima su faze kvalifikacija i odabira kandidata razdvojene i gde se samo ograničen broj kandidata poziva da podnesu ponude (što se naziva „užim izborom“).

Sa druge strane, javni naručilac ne sme da zahteva dostavljanje prateće ili druge dokumentacije u slučaju da može ta dokumenta da pribavi neposredno iz nacionalne baze podataka bilo koje države članice koja je dostupna bez naknade. Primeri takvih baza podataka su nacionalni registri javnih nabavki, virtuelni dosijei privrednih subjekata i sistemi pretkvalifikacije. Dobavljači ne moraju da dostavljaju dokumenta u slučaju da javni naručilac ta dokumenta već ima u svom posedu ako je prethodno već dodelio ugovor ili zaključio okvirni sporazum.

Koje vrste prateće dokumentacije su neophodne? Što se tiče obaveznih razloga, uopšteno govoreći, ti dokazi moraju biti u vidu izvoda iz sudske evidencije ili ekvivalentnog dokumenta, ili, u slučaju da država o kojoj je reč ne izdaje takva dokumenta, u vidu izjave date pod zakletvom ili svečane izjave. Prema potrebi, javni naručilac treba da zatraži od dobavljača da dostavi dokaze o tome da ne ispunjava niti jedan od obaveznih razloga za isključenje.

Kada je reč o opcionim razlozima, vrste dokaza zavise od konkretnog opcionog razloga. Javni naručilac utvrđuje koje su vrste dokaza prihvatljive u slučaju povrede profesionalnih obaveza i ozbiljnog pogrešnog predstavljanja informacija.

Dobavljač sa sedištem u drugoj državi članici: U praksi javnom naručiocu može biti problematično da sazna koje su vrste dokumenata/dokaza dobavljači sa sedištima u drugim

državama članicama u stanju da pruže kako bi dokazali da se na njih ne primenjuju obavezni ili opcioni razlozi za isključenje, kao i da utvrdi koji državni organi su ovlašćeni za izdavanje tih dokumenata/dokaza u skladu sa domaćim pravom.

Da bi se pojednostavio pristup ovim informacijama iz različitih država članica, stručna služba Evropske komisije formirala je registar sertifikata (e-Certis) dostupan posredstvom interneta koji sadrži informacije o sertifikatima i drugim dokumentarnim dokazima koji se koriste u različitim državama članicama. Države članice su dužne da ove informacije neprekidno ažuriraju. Registru e-Certis se može pristupiti posredstvom njegove internet stranice³.

Kriterijumi u fazi odabira – opšti uslovi

U skladu sa načelom transparentnosti, javni naručilac u obaveštenju o nadmetanju mora da navede koji će se kriterijumi primenjivati u fazi odabira i koje relevantne informacije se moraju dostaviti.

Javni naručilac ima mogućnost, ali ne i obavezu, da razmotri prikladnost, ekonomsko i finansijsko stanje i tehničku/profesionalnu sposobnost dobavljača. Javni naručilac stoga može da odluči šta hoće a šta neće zatražiti u okvirima dozvoljenih kriterijuma za odabir.

Kriterijumi moraju da se odnose na predmet ugovora i budu srazmerni sa njim. Utvrđivanje nepotrebnih ili neprikladnih kriterijuma može privući nekvalifikovane dobavljače ili odvratiti efikasne dobavljače od učestvovanja.

Samim javnim naručiocima se ostavlja da utvrde minimalne nivoe kapaciteta koje dobavljači moraju da zadovolje. Međutim, ako javni naručilac odluči da utvrdi minimalne nivoe kapaciteta, i ti nivoi moraju da se odnose na *predmet ugovora* i budu srazmerni sa njim, a takođe i da budu navedeni u obaveštenju o nadmetanju.

Jednom utvrđeni kriterijumi za odabir se ni pod kojim uslovima ne smeju menjati ili stavljati van snage tokom postupka odabira dobavljača. U toj fazi se kriterijumi za odabir moraju primenjivati takvi kakvi su.

Primena kriterijuma u fazi odabira

Prikladnost za obavljanje stručne delatnosti: Javni naručilac može da proveriti da li su dobavljači, uopšteno govoreći, prikladni i adekvatni za obavljanje stručne delatnosti tako što će od njih zatražiti dokaze o upisu u strukovni registar u državi članici u kojoj imaju sedište. U slučaju da u određenoj državi ne postoji takav registar, dobavljači mogu da dostave izjavu datu pod zakletvom ili potvrdu, već u skladu sa odredbama domaćeg prava. Registri i odgovarajuće izjave ili sertifikati za svaku državu članicu navedeni su u odgovarajućim priložima uz Direktivu.

Da li javni naručilac može od inostranih ponuđača da zahteva da budu registrovani u državi članici u kojoj je sedište javnog naručioca? Sud pravde Evropske unije (SPEU) smatra takav zahtev dopuštenim, mada se i na njega primenjuju konkretni uslovi vezani za jednak tretman. Sud je stao na stanovište da javni naručilac može da isključi ponuđača koji ne ispuni obaveze

³ <http://ec.europa.eu/markt/ecertis/login.do>

(na primer u pogledu plaćanja poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje) u državi članici u kojoj je sedište javnog naručioca. Takođe je dopuštena posebna provera da bi se utvrdilo da li su ispunjeni ti uslovi. Uslov registracije je zakonit ako obaveza registracije ne usložnjava ili odlaže učešće inostranog ponuđača ili za posledicu ima prekomerne administrativne naknade.

Sa druge strane, javni naručilac ne sme da zahteva od dobavljača sa sedištem u drugoj državi članici da bude upisan u privredni ili strukovni registar u državi u kojoj sedište ima javni naručilac. Taj uslov bi predstavljao kršenje kako Direktive tako i načela slobode pružanja usluga.

Ekonomsko i finansijsko stanje: Javni naručilac može u obzir da uzme ekonomsko i finansijsko stanje dobavljača. Konkretni kriterijumi koji se odnose na ekonomsko i finansijsko stanje moraju za cilj da imaju utvrđivanje toga da li dobavljači na raspolaganju imaju dovoljna finansijska sredstva (tokom čitavog perioda trajanja ugovora), poput gotovine, kreditne linije ili drugog izvora finansiranja, koja im omogućavaju da uspešno izvrše dodeljeni ugovor. Javni naručioci mogu da propišu, na primer, da dobavljači moraju imati određeni minimalni nivo godišnjeg prometa, uključujući i minimalni promet u oblasti na koju se odnosi predmet ugovora.

Da bi se podstaklo učešće malih i srednjih preduzeća, Direktiva po pravilu zabranjuje javnim naručiocima da zahtevaju minimalni nivo godišnjeg prometa više od dvostruko veći od procenjene vrednosti ugovora. Javni naručilac može, ipak, zahtevati i veći promet, ali samo u opravdanim slučajevima, kao na primer kada se javljaju naročiti rizici usled prirode radova, usluga ili dobara o kojima je reč. Takođe bi trebalo navesti koji su glavni razlozi za propisivanje takvog uslova.

Dokazi o ekonomskom i finansijskom stanju koji se mogu zahtevati od dobavljača: U jednom od priloga uz Direktivu navodi se spisak dokaza koje, po pravilu, javni naručilac može da zahteva od dobavljača u cilju dokazivanja njihovog ekonomskog i finansijskog stanja. Međutim, ovaj spisak je samo indikativan i nije iscrpan. Javni naručilac stoga može da zahteva i dodatne dokaze koji nisu izričito navedeni u Direktivi, pod uslovom da je to u skladu sa osnovnim načelima postupka javne nabavke. Direktivom se izričito zahteva da se dokazi/informacije koje se traže od dobavljača budu vezani za predmet ugovora i srazmerni sa njim.

Tehnička i/ili stručna sposobnost: Javni naručilac može da uzme u razmatranje tehničku i/ili stručnu sposobnost dobavljača. Konkretni zahtevi u pogledu tehničke i/ili stručne sposobnosti za cilj imaju da se utvrdi da dobavljači poseduju neophodne kadrovske i tehničke resurse i iskustvo da ugovor izvrše u skladu sa odgovarajućim standardima kvaliteta.

Dokazi o tehničkoj i/ili stručnoj sposobnosti koji se mogu zahtevati od dobavljača: U jednom od priloga uz Direktivu navodi se spisak dokaza koje, po pravilu, javni naručilac može da zahteva od dobavljača u cilju dokazivanja njihove tehničke i/ili stručne sposobnosti. Budući da je ovaj spisak iscrpan, javni naručilac ne sme zahtevati nikakve druge dokaze osim onih navedenih u njemu. Međutim, javni naručilac nije dužan da zahteva sve navedene dokaze, već samo one koji su neophodni za ocenu tehničke i/ili stručne sposobnosti dobavljača u odnosu na ugovor koji se dodeljuje. Ovaj spisak dokaza podeljen je prema predmetu ugovora (tj. u odnosu na to da li je reč o dobrima, radovima ili uslugama).

Da li dobavljač može da se pouzda u resurse drugih subjekata da dokaže svoje ekonomsko i finansijsko stanje ili tehničku i/ili stručnu sposobnost? U slučajevima u kojima je to prikladno i u odnosu na konkretan ugovor, dobavljač se može pouzdati u kapacitete drugih subjekata, bez obzira na pravnu prirodu svojih veza sa njima. Dobavljač u tom slučaju mora da dokaže da će mu na raspolaganju biti neophodni resursi, na primer dostavljanjem izjave tog subjekta u tom smislu. Ovim se dobavljaču omogućava da se pouzda ne samo u ekonomske i finansijske resurse povezanih privrednih subjekata, već i na podizvođače ili druge subjekte koje svoje resurse mogu da stave na raspolaganje dobavljaču.

Grupa dobavljača takođe može, pod istim uslovima, da se osloni na kapacitete članova grupe ili drugih subjekata. Kada je reč o kriterijumima vezanim za obrazovne i stručne kvalifikacije ili radno iskustvo, dobavljači mogu da se pouzdaju u kapacitete drugih subjekata samo ako će ti subjekti vršiti radove ili pružati usluge za koje su takvi kapaciteti potrebni. Javni naručilac ne sme da insistira na određenoj vrsti dokumenta kojim se potvrđuje da su ti resursi na raspolaganju dobavljaču. Na primer, javni naručilac ne sme da zahteva da dobavljač dostavi sporazum o saradnji ili zasnuje partnerski odnos sa subjektima o kojima je reč.

Nedostajući ili nepotpuni dokazi

U Direktivi se izričito navodi da javni naručilac može da pozove dobavljače da *dopune* ili *razjasne* dostavljene dokaze. U Direktivi nije definisano šta se tačno podrazumeva pod izrazima „dopuniti“ ili „razjasniti“ dokaze.

Odbijanje povoljne ponude jer dobavljač nije dostavio određeni dokaz koji je zahtevao javni naručilac može da predstavlja kršenje načela delotvornih javnih nabavki. Sa druge strane, potraga za nedostajućim dokazima može biti dugotrajna i dovesti do produžetka roka za razmatranje izjava o zainteresovanosti/prijava ili ocenu ponuda, jer će u tom slučaju biti potrebno sačekati da se dostave svi traženi dokazi.

Razuman pristup bi bio dopustiti javnim naručiocima da zahtevaju dodatne dokaze pod uslovom da su ti dokazi povezani sa već dostavljenim dokazima i relevantni za odgovarajuće unapred utvrđene kriterijume za odabir. Takođe se preporučuje da se javnim naručiocima omogući da zahtevaju razjašnjenje već dostavljenih dokaza u slučaju da takvi dokazi sadrže nedоследne ili kontradiktorne informacije ili da su nejasni ili nepotpuni.

U praksi, i kako bi se smanjilo opterećenje kako dobavljača tako i javnih naručilaca, može biti primereno ograničiti proveru dostavljenih dokaza. U Direktivi se to pitanje ne pominje. U pojedinim državama članicama EU, međutim, domaćim pravom je izričito propisano kako bi javni naručiocima trebalo da postupaju u takvim slučajevima.

Uži izbor

Dozvoljeno je pripremiti spisak dobavljača, iz redova kvalifikovanih dobavljača, koji su ušli u „uži izbor“: ti dobavljači se potom pozivaju da podnesu ponude odnosno pristupe pregovorima ili stupe u dijalog. Javni naručilac u ovom slučaju mora imati na umu sledeća pitanja:

- Javni naručilac mora da primenjuje objektivne i nediskriminatorne kriterijume (ili metodologije).
- Za odabir dobavljača mogu se primenjivati samo objektivni i nediskriminatorni kriterijumi dopušteni Direktivom. Stoga, kriterijumi koji premašuju one dozvoljene samom Direktivom nisu dozvoljeni.
- Javni naručilac mora uzeti u obzir relativni finansijski ili tehnički kapacitet dobavljača. Ovakva analiza rezultiraće relativnim rangiranjem kvalifikovanih dobavljača, na osnovu čega bi javni naručilac trebalo da bude u stanju da utvrdi koji su dobavljači najkvalifikovaniji za ispunjenje ugovora koji se dodeljuje.
- Kako bi se utvrdio relativni rang kvalifikovanih dobavljača i **odredilo koje dobavljače pozvati da podnesu ponude, pristupe pregovorima ili stupe u dijalog** iz redova kvalifikovanih dobavljača, javni naručilac može da razvije i metodologije zasnovane na sistemu pondera i ocena.
- Javni naručilac je dužan da u obaveštenju o nadmetanju navede objektivne i nediskriminatorne kriterijume i metodologije koje namerava da primeni za izradu spiska sa užim izborom. Ovaj uslov za cilj ima zaštitu načela jednakog postupanja i transparentnosti, smanji mogućnosti za zloupotrebu postupka i ograniči diskreciono pravo javnih naručilaca.

Zvanični spiskovi

Direktivom je državama članicama omogućeno da formiraju i koriste zvanične spiskove akreditovanih dobavljača. U najširem smislu, takvi sistemi registracije moraju se formirati i funkcionisati u skladu sa pravilima o dopuštenim kriterijumima za odabir propisanim Direktivom. Tretman dobavljača upisanih u zvanični spisak ne sme biti ništa povoljniji od tretmana neregistrovanih dobavljača, a sistemom registracije se dobavljačima mora omogućiti da u svakom trenutku zahtevaju da budu registrovani. Dobavljači upisani u ove spiskove u državama članicama u kojima imaju sedišta mogu da tvrde da taj upis, u određenim granicama, predstavlja alternativni dokaz za ispunjenost kriterijuma za odabir na osnovu koga je do upisa došlo.

Strategija za odabir dobavljača

Kontrolna lista ključnih pitanja koje treba imati na umu: Ukupnu strategiju za odabir dobavljača treba utvrditi pre raspisivanja tendera. Strategija se mora pripremiti u skladu sa opštim pravnim načelima, uključujući relevantna načela iz Ugovora, kao i domaćim propisima.

Sledeća kontrolna lista obuhvata glavna pitanja na koja, uopšteno govoreći, javni naručilac mora da odgovori kada definiše svoju krovnu strategiju za odabir dobavljača (* ne odnosi se na otvoreni postupak):

1. Da li ste utvrdili kategoriju kriterijuma za odabir koje ćete primeniti?
 2. Da li ste definisali konkretne kriterijume koje ćete primeniti u okviru svake odabrane kategorije kriterijuma za odabir?
 3. Da li smatrate prikladnim određivanje minimalnih nivoa kapaciteta u odnosu na kriterijume vezane za finansijsko i ekonomsko stanje ili za tehnički i/ili stručni kapacitet koje ćete primeniti? Ako je odgovor „da“, da li ste definisali takve minimalne nivoe kapaciteta?
 4. Da li ste utvrdili koje dokaze/reference treba zahtevati od dobavljača kao dokaze da zadovoljavaju utvrđene kriterijume za odabir?
 5. * U slučaju restriktivnog postupka, konkurentnog postupka uz pregovaranje i konkurentnog dijaloga, javni naručilac bi trebalo da odgovori na sledeća pitanja:
 - a) Da li ste utvrdili minimalni broj dobavljača koje ćete pozvati da podnesu ponude, pristupe pregovorima ili stupe u dijalog?
 - b) Da li smatrate prikladnim utvrđivanje maksimalnog broja dobavljača koje ćete pozvati da podnesu ponude, pristupe pregovorima ili stupe u dijalog? Ako je odgovor „da“:
 - o Da li ste utvrdili taj maksimalni broj?
 - o Da li ste utvrdili kriterijume ili metodologije koje će se primeniti za odabir dobavljača koji će biti pozvani da podnesu ponude, pristupe pregovorima ili stupe u dijalog iz reda kvalifikovanih dobavljača?
 - o Da li ste utvrdili da li postoje obrasci obaveznih pretkvalifikacionih upitnika (PKU) koje ste dužni da koristite?
1. Da li ste utvrdili, u skladu sa odredbama odgovarajućih propisa, kada, gde i kako treba da objavite:
 - a) Kriterijume za odabir koje nameravate da primenite?
 - b) Minimalni nivo kapaciteta koji nameravate da zahtevate?

- c) Dokaze/reference koje ćete zahtevati?
- d) Minimalni broj dobavljača koje nameravate da pozovete da podnesu ponude, pristupe pregovorima ili stupe u dijalog?*
- e) Maksimalni broj dobavljača koje nameravate da pozovete da podnesu ponude, pristupe pregovorima ili stupe u dijalog?*
- f) Kriterijume ili metodologije koje ćete primeniti za odabir dobavljača koje ćete pozvati da podnesu ponude, pristupe pregovorima ili stupe u dijalog iz redova kvalifikovanih dobavljača?*

Komunalne delatnosti

U skladu sa Direktivom o komunalnim delatnostima, javni naručiocima imaju nešto više fleksibilnosti u pogledu izbora kriterijuma za odabir koje mogu da primene i dokaza koje mogu da zahtevaju od dobavljača.

Opšte pravilo glasi da javni naručiocima koji definišu kriterijume za odabir dobavljača u otvorenom, restriktivnom, pregovaračkom postupku sa objavljivanjem poziva za podnošenje ponuda i partnerstvu za inovacije to moraju da učine u skladu sa objektivnim pravilima i kriterijumima. Kada naručiocima u komunalnom sektoru u ta pravila i kriterijume uključe i kriterijume za odabir propisane Direktivom, te kriterijume bi trebalo da primenjuju u skladu sa zahtevima iz Direktive. To podrazumeva, primera radi, obavezu primene ograničenja u odnosu na kriterijume vezane za finansijsko i ekonomsko stanje (maksimalni godišnji promet), upotrebu ESPD i dokumenta i potvrde koje se mogu zahtevati.

Komunalna preduzeća takođe mogu da formiraju kvalifikacione sisteme i upravljaju njima. Tim sistemima se mora upravljati na osnovu objektivnih kriterijuma, a pravila za kvalifikovanje treba da utvrde javni naručiocima. Kvalifikacioni sistemi su slični zvaničnim spiskovima javnih naručilaca u skladu sa Direktivom, osim što ih formiraju naručiocima za sopstvene potrebe.

Dodatne informacije

Publikacije

SIGMA (2015), *Public Procurement Training Manual* [Priručnik iz oblasti javnih nabavki] – modul E3, OECD Publishing, Paris, <http://www.sigmaweb.org/publications/public-procurement-training-manual.htm>

SIGMA (2014), *Selected Judgements of the Court of Justice of the European Union on Public Procurement (2006-2014)* [Odabrane presude Suda pravde Evropske unije u oblasti javnih nabavki (2006-2014)], OECD Publishing, Paris

<http://www.sigmaweb.org/publications/Judgements-CourtJustice-2Sept2014-SR.pdf>

Informativni dokumenti o javnim nabavkama

<http://www.sigmaweb.org/publications/key-public-procurement-publications.htm>

SIGMA (2016), *Use of Official Automatic Exclusion Lists in Public Procurement* [Primena zvaničnih spiskova za automatsko isključenje u postupcima javnih nabavki], Brief 24, OECD Publishing, Paris

Drugi izvori

Odabrana sudska praksa Suda pravde Evropske unije: C-31/87 *Beentjes*, C-357/06 „*Frigerio Luigi & C.*“, C-305/08 *CoNISMa*, C-213/07 *Michaniki*, C-538/07 *Assitur*, C-376/08 „*Serrantoni i Consorzio stabile edili*“, C-74/09 „*Bâtiments and Ponts Construction i WISAG Produktionservice*“, C-465/11 „*Forposta i ABC Direct Contact*“, C-234/14 „*Ostas celtnieks*“, http://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/